Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

631

Vragen van het lid **Dik-Faber** (ChristenUnie) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Staatssecretaris van Economische Zaken over *de mogelijke aanwezigheid van schadelijke stoffen in gerecyclede verpakkingen* (ingezonden 28 oktober 2015).

Antwoord van Minister **Schippers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 23 november 2015).

Vraag 1
Kent u het bericht «Schadelijke olieresten in pasta's en rijst door hergebruikte verpakking»?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Hoe beoordeelt u de bevindingen van Foodwatch dat van de 36 in Nederland gekochte producten 17 producten (47%) schadelijke aromatische koolwaterstoffen uit minerale oliën bevatten, en dat 9 producten (25%) ernstig verontreinigd waren met verzadigde koolwaterstoffen uit minerale oliën?[2]

Antwoord 2
De bevindingen van Foodwatch verrassen mij niet. Ook uit eerdere onderzoeken, die in een opinie van EFSA (uit 2012[3]) zijn besproken, is gebleken dat verpakkingen die gemaakt zijn van hergebruikt papier en karton, minerale oliën kunnen bevatten.[4] Naar aanleiding van deze EFSA-opinie en naar aanleiding van een voorstel voor de normering van deze stoffen in papier en karton in Duitsland en in de Raad van Europa heeft dit onderwerp ook in Nederland aandacht gekregen. Op dit moment wordt onderzocht of een norm voor de afgifte van minerale olie door papier en karton aan voedingsmiddelen de juiste maatregel is om risico's voor de volksgezondheid te beheersen.

[1] http://www.nu.nl/eten-en-drinken/4152864/schadelijke-olieresten-in-pastas-en-rijst-hergebruikte-verpakking.html
[2] http://www.foodwatch.org/fileadmin/foodwatch.nl/Onze_campagnes/Schadelijke_stoffen/Documents/Rapport_Besmetting_van_ons_voedsel_met_minerale_olie_-_testresultaten.pdf
[3] EFSA. Scientific Opinion on Mineral Oil Hydrocarbons in Food. EFSA Journal 2012;10(6):2704.
[4] Kamerstuk 26 991, nr. 476

ah-tk-20152016-631
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

Hiervoor moeten eerst vragen over de schadelijkheid van de stoffen en over de mogelijkheden om de stoffen te bepalen, worden beantwoord.
De kwalificatie «ernstig verontreinigd» laat ik voor rekening van Foodwatch; over de ernst is alleen een uitspraak te doen als bekend is hoe schadelijk de stoffen precies zijn en hoeveel mensen daarvan kunnen binnenkrijgen via het voedsel.

Vraag 3
Kunt u aangeven wat de gezondheidsrisico's zijn voor consumenten die producten consumeren die te hoge concentraties van minerale olieresten MOSH en MOAH's (Mineral Oil Saturated Hydrocarbons en Mineral Oil Aromatic Hydrocarbons) bevatten? Klopt het dat deze stoffen kankerverwekkend en mutageen zijn; respectievelijk organen kunnen beschadigen?

Antwoord 3
De gezondheidsrisico's van te hoge concentraties minerale oliën zijn in grote lijnen bekend; er is echter nog veel onzekerheid over het effect van de verschillende componenten en over de blootstelling daaraan. Mengsels van MOAH's kunnen inderdaad kankerverwekkend en mutageen zijn; bepaalde MOAH's dragen hieraan meer bij dan andere. Geregelde blootstelling aan MOSH kan leiden tot stapeling in organen en in sommige gevallen tot orgaanschade. EFSA heeft geconcludeerd dat de *margin of exposure* (de mate waarin de blootstelling van consumenten afligt van een zorgwekkend niveau) voor MOSH niet altijd geruststellend is. Ook de blootstelling aan MOAH kan reden tot zorg geven. EFSA geeft echter ook aan dat er nog aanvullend onderzoek nodig is om de risico's goed in te kunnen schatten.

Vraag 4
Waar kunnen consumenten terecht die naar aanleiding van dit onderzoek vragen hebben over hun gezondheid?

Antwoord 4
Naar aanleiding van dit onderzoek heeft het Voedingscentrum informatie over minerale oliën in verpakkingsmaterialen op zijn website geplaatst. Deze informatie is door alle consumenten te raadplegen.

Vraag 5
Wat is uw reactie op de constatering in het onderzoek dat verpakkingen die gemaakt zijn van gerecycled papier een belangrijke bron van besmetting met minerale oliën vormen?

Antwoord 5
Het is bekend dat het gebruik van kringlooppapier en -karton een belangrijke bron kan zijn van besmetting met minerale oliën; ik begrijp daarom dat dit gebruik ook in het bedoelde onderzoek aangewezen wordt als een belangrijke bron. Er zijn echter ook andere mogelijke bronnen, zoals het gebruik van drukinkt op de verpakkingen en vervuiling van levensmiddelen met minerale olie tijdens oogst, opslag en transport.

Vraag 6
Was het u bekend dat verontreiniging van voedsel met schadelijke stoffen kan plaatsvinden via gerecyclede verpakkingen waar deze schadelijke stoffen in zitten?

Antwoord 6
Ja, zie ook mijn antwoord op vraag 2.

Vraag 7
Is er Europese dan wel nationale regelgeving voor de productie en het gebruik van gerecyclede verpakkingen? Zo ja, welke criteria, zoals maximumconcentraties van bepaalde stoffen, zijn hierin opgenomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7
De nationale en Europese regelgeving schrijft voor dat verpakkingsmaterialen geen stoffen mogen afgeven in hoeveelheden die schadelijk kunnen zijn voor de volksgezondheid. Deze bepaling is ook van toepassing op gerecycleerd papier en karton.
Ook is er specifieke Europese wetgeving voor het hergebruik van kunststoffen voor voedselverpakkingen, maar niet voor andere materialen, zoals kringlooppapier en -karton. Exacte limieten voor minerale oliën zijn tot dusver niet vastgesteld, omdat het nog onduidelijk is welke schadelijke stoffen het betreft en in welke mate deze schadelijk zijn en omdat geschikte analysemethoden nog niet beschikbaar zijn.

Vraag 8
Hoe verklaart u de bevinding uit het onderzoek dat de gemiddeld gevonden concentratie minerale oliën in producten uit Nederland opmerkelijk hoger is dan in producten uit met name Duitsland?

Antwoord 8
Deze bevinding kan ik niet verklaren. De markt van verpakkingen en voedingsmiddelen is een internationale markt, dus de verwachting zou zijn dat de gehalten ongeveer gelijk zouden zijn.

Vraag 9
Hoe verklaart u dat er in Nederland blijkbaar onvoldoende aandacht is voor de schadelijke effecten van aromatische en verzadigde koolwaterstoffen uit minerale oliën in voedsel?

Antwoord 9
De Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI) kent al sinds 2012 aanbevelingen voor het voorkomen van verontreiniging van levensmiddelen met minerale oliën. In de FNLI-aanbevelingen is aangegeven dat het gebruik van kringlooppapier en -karton en het gebruik van bepaalde drukinkten belangrijke bronnen van verontreiniging kunnen zijn. Er zijn echter in andere fasen van de levensmiddelenproductie ook andere bronnen aan te wijzen. Ik concludeer dat de sector nog onvoldoende inzicht in de problematiek heeft om tot een adequate beheersing te komen.

Vraag 10
Houdt de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit toezicht op de aanwezigheid van deze stoffen in voedselproducten? Zo ja, welke criteria worden hierbij gehanteerd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10
De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onderzoekt verpakkingen van papier en karton en voedingsmiddelen die daarmee in contact komen niet op de aanwezigheid van minerale olie. Omdat er geen wettelijke limieten zijn en er vooralsnog onvoldoende wetenschappelijke duidelijkheid over het risico bestaat, heeft de NVWA geen basis om op te treden.

Vraag 11
Bent u bereid in gesprek te gaan met Nederlandse voedingsmiddelenproducenten over de uitkomsten van dit onderzoek, en afspraken te maken over het reduceren van concentraties van minerale oliën in voedsel en gerecyclede verpakkingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11
De aanwezigheid van minerale olie in papier en karton en de afgifte ervan aan voedingsmiddelen en ook andere bronnen van minerale olie in voedingsmiddelen hebben sinds enkele jaren de aandacht van de levensmiddelensector. Ik ga het gesprek met de industrie aan om te bespreken welke initiatieven er genomen zijn en welke aanvullende acties mogelijk zijn. Ook ben ik met het RIVM in overleg over dit onderwerp; het resultaat van dit overleg zal de basis vormen voor een discussie over de mogelijkheden van het stellen van wettelijke normen aan de afgifte van minerale olie aan voedingsmiddelen.

Vraag 12
Deelt u de mening dat het belang van recycling van verpakkingsmateriaal niet ter discussie mag komen te staan? Hoe gaat u voorkomen dat dit onderzoek ertoe zal leiden dat er minder gerecyclede verpakkingen zullen worden gebruikt, ook als deze aantoonbaar veilig zijn?

Antwoord 12
Het belang van de voedselveiligheid mag niet ter discussie staan. Het belang van materiaalhergebruik is – hoe maatschappelijk wenselijk ook – hieraan ondergeschikt. Het is aan de industrie om materiaalhergebruik te combineren met gelijktijdige garanties voor de voedselveiligheid.

Vraag 13
Bent u bereid dit onderwerp onder de aandacht te brengen bij de Eurocommissaris voor Gezondheid en Voedselveiligheid, en het als agendapunt in te brengen voor de Gezondheidsraad?

Antwoord 13
Ik heb dit onderwerp al onder de aandacht van de Europese Commissie gebracht. De Europese Commissie wil dit onderwerp meenemen in de discussie over de inventarisatie die op dit moment wordt uitgevoerd van voedselcontactmaterialen (verpakkingen en gebruiksartikelen) waarvoor Europese wetgeving al dan niet gewenst is. De conclusies uit deze inventarisatie zullen vervolgens in de Gezondheidsraad in Brussel worden besproken.